Några ord om Nordanskär och turistfärder inom Kaliks flodområde samt vattenfallet Lina Linkka.

Nordanskär. Namnet Nordanskär torde vara obekant t. o. m. för de flesta Norrbottningar. Jämväl de förträffliga häradskartorna sakna detta namn. Saken är den, att både namnet och den storartade anläggning, om hvilken vi nu vilja nämna några ord, är en fullkomligt ny skapelse.

En i länet mycket framstående affärsman, den numera aflidne grosshandlaren J. A. Bergman, började för ett fåta år sedan att på en holme i Kaliks skärgård anlägga en badanstalt efter mycket storartad måttstock. Den räknar redan ett tjugutal byggnader, bland hvilka kyrkan, hotell, brunspaviljong, talrika villor samt varm- och kallbadhus. Det hela gör ett oblandadt angenämt intryck, där de täcka villorna ligga inbäddade bland reslig barrskog och lummiga löfdungar, svalkade af de, genom utanför liggande skär lämpligt modererade vindarne från Bottenhafvet.

Tack vare den reguliära ångbåtsförbindelse, som är anordnad mellan Nederkaliks kyrkoplats och Nordanskär, kan man på $^3/_4$ timme förflytta sig dit ut.

Utan tvifvel skall Nordanskär som badort förr eller senare få en stor betydelse; men hvad vi nu vilja påpeka är dess lämplighet å ena sidan såsom *utgångspunkt för turistfärder* inom denna del af vårt land, å andra sidan såsom en den angenämaste *hvilo- och rekreationsort* efter långvariga eller mera ansträngande lapplandsfärder.

Kortare utflykter. Oafsedt de gynsamma tillfällen till segelturer, fiske och jagt, som erbjuda sig, må i första rum-

met nämnas, att man från ingen mera komfortabel vistelseort i vårt land torde kunna vara i tillfälle att utföra dessa mycket omtalade och i hög grad spännande, genuint norrländska *forsfärder*, hvilka hafva så mycken lockelse för ett djärft, ungdomligt sinne. Kalikselfvens nedersta lopp, nedanför Öfverkaliks, är nämligen i hög grad rikt på väldiga forsar, som vid första påseende verkligen synas ofarbara. Och dock genomilas de dagligen icke allenast af talrika timmerflottar, utan jämväl af en mängd småbåtar och, tack vare befolkningens vana vid denna idrott, äro olyckshändelserna här mera sällsporda än i de flesta andra vattendrag. Naturligtvis bör man dock söka ställa så, att man får en *van* forsstyrman vid dessa färder. Genom brunsintendentens försorg kan allt för en sådan resa på ett omsorgsfullt sätt förberedas.

Under rubriken »kortare utflykter» kunna vi äfven omnämna en utfärd till det på ett par mils afstånd belägna *Raggdynan* invid landsvägen mellan Nederkaliks och Töre. Man har därifrån en synnerligen omfattande utsikt, och enligt uppgift skall åtminstone en del af solskifvan vara synlig härifrån *hela* midsommarnatten.

Såsom en annan rekommendabel utflykt må nämnas det för sin vackra natur och storartade anläggningar ganska mycket omtalade godset *Björkfors*.

Längre utflykter. Om vi såsom sådana lämpligen räkna utflykter af så stor omfattning som till Öfverkaliks eller längre, så blir valet både stort och omväxlande. Vi medhinna ej att i detalj beskrifva några, utan vilja denna gång inskränka oss till att endast lämna några allmänna antydningar. Vidare upplysningar erhållas af resehandböckerna — särskildt Bonniers, 2:a uppl. — och kartorna samt genom besök på ställena. Uti C. A. Petterssons vackra verk »*Lappland, dess natur och folk*» finnes åtskilligt. Genom brefväxling, exempelvis med intendenten för Nordanskär, torde man ock kunna påräkna goda upplysningar och råd.

Från *Öfverkaliks* eller *Bränna* bör man vid midsommartiden ej försumma göra en utflykt till det på 2 km:s afstånd belägna höga *Lappberget*, hvarifrån midnattssolen kan ses i

all sin glans. Det berömda, 10 m. höga, *Jokkfallet* är väl värdt ett besök, så mycket mer som den 3,2 mil långa resan dit numera till en väsentlig del (och snart helt och hållet) kan göras med landsvägsskjuts. Härifrån går landsväg till Korpilombolo och Tärendö, hvadan de, som ämna sig till Vittangi eller Jukkasjärvifältets rika, världsberyktade järnmalmsgrufvor eller till Torne träsk och Norge, mycket väl kunna taga denna väg. Ännu är dock icke den c:a 12 km långa vägsträckan mellan Tärendö och den gamla landsvägen Pajala-Vittangi färdig, men dels är en färd uppför Tärendö älf ingalunda svår, dels kan man, om man ovilkorligen vill använda hjuldon hela sträckan, följa landsvägen från Korpilombolo till Pajala. Däremot måste vi afråda vanliga turister från att försöka följa Kaliksälfven från Jokk till Tärendö (7 mil), emedan forsarne på denna sträcka äro ytterst svåra. Där finnas dock åtskilliga både vackra och vilda vattenfall, och den som ej behöfver se på kostnaderna, men älskar en äfventyrlig färd, kan gärna försöka; *omöjlig* är den naturligtvis icke. Detsamma kan sägas om Kaliksälfven ofvanom Tärendö: den är ytterst svårtillgänglig, men i hög grad intressant genom sina forsar, fall och trånga klyftpassager. Man må dock ihågkomma, att svårigheterna här, ja redan åtskilliga mil nedom Tärendö, ökas därigenom, att man befinner sig inom *finska språkets område.*

Från Öfverkaliks kan man ock välja en annan långtur i mera nordvästlig riktning, nämligen efter den bekväma landsvägen till Gellivare (14,6 mil; se resehandböckerna!) Många partier af denna sträcka äro visserligen ganska vackra, men på det hela taget är nog den långa färden något enformig och tröttande, om man ej afbryter densamma genom sidoutflykter. För 12—15 år sedan blef man så att säga *tvungen* att låta sitt natursinne njuta i fulla drag jämväl på denna färd. Enär, egendomligt nog, denna landsvägs byggande *börjat* uppifrån, vid Gellivare, nödgades man vid resan från kusten begagna båtskjuts några sträckor *förrän* man nådde landsvägen. De härliga passager som man då gjorde t. ex. på den af täcka, löfrika stränder öfverskyggade, ofta spegelblanka

Skröfälfven, sitta varaktigt i den resandes minne! Naturligtvis är det intet som hindrar att jämväl nu tillryggalägga sådana sträckor i båt.

Den utom all fråga mäst intressanta utflykt, som kan och, ifall omständigheterna det medgifva, *bör* göras från Gellivaralandsvägen, gäller vattenfallet ***Lina Linkka***, eller det *tvärbranta*, 17,5 meter höga vattenfall, hvarigenom Linaälfven störta sig i Ängeså-älfven, en af Kaliks-älfvens största och vackraste bifloder. Omdömena om vattenfall utfalla i allmänhet olika, beroende på de förhållanden, hvarunder de skådas: ser man dem under lågvattensperioder, förefalla de vanligen och helt naturligt vida obetydligare, än man förestält sig. Detta gäller särskildt *Lina Linkkan*. Men därom äro alla ense, som sett fallet vid högt vattenstånd t. ex. under vår- eller höstflod eller efter längre regnperioder, att det *då* kan räknas som ett bland de allra praktfullaste naturskådespel af detta slag man kan tänka sig. Uti *Abr. Romans* 1818 tryckta, mycket innehållsrika och samvetsgranna »*Berättelse om Norrbotten och dess Lappmarker*» yttras (sid. 95) härom bl. a. följande: *Linkan* eller *stora Fallet*, 7⁷/₈ mil från *Gellivare*, är det största vattenfall, som finnes i denna elf. Det är 59 fot högt, nästan fullkomligt lodrätt, *men det är derjemte ett af de vackraste vattenfall, som någonstädes finnas.* — — En fors, som kallas *Tapanikoski*, ligger strax ofvanför *Linkan* och är endast derifrån afskild genom ett några hundrade fots spakvatten, der man med båt utan fara kan komma fallet helt nära». Det torde vara obehöfligt att påpeka, att vänner af *met-sporten* särskildt i denna trakt befinna sig i ett verkligt eldorado. Under innevarande vår kommer (på Turistföreningens initiativ) vägen mellan landsvägen (vid Lansjärv?) och Ängeså by vid den liknämda älfven att förses med bekväma spänger, hvarjämte egarena af Nordanskär lofvat vidtaga sådana åtgärder, att den resande med lätthet kan erhålla såväl vägvisare och roddare till Lina Linkka via Ängeså, som ock kost och kvarter på sistnämda ställe, äfvensom roddare och följeslagare för längre tid, ifall så önskas, exempelvis för idkande af fiske och jagt. Enär dock befolkningen ingalunda kan

kallas välbergad, vilja vi dock tillråda den vid försakelser mindre vane turisten att redan från Kaliks medtaga ett litet förråd af t. ex. choklad, turistbröd eller skorpor, corned beef el. d. »efter behag». — Uti *Romans* ofvan nämda arbete säges, att Lina-fallet afbildades och att »teckningen deraf under rubriken på Chartan öfver Lina och Ängeså-älfvarne» meddelades. Förf. har ej sett denna afbildning, som sannolikt är den enda, som finnes. Helt visst vore det af mycket stort intresse, om någon i fotograferingskonsten kunnig person ville ihågkomma detta hittills så mycket förbisedda vattenfall.

Det torde ej vara skäl att i denna lilla uppsats närmare inlåta sig på hvad den resande har att se och lära under färdens fortsättning, ifall han verkligen fortsätter till Gellivare. Om detta ställe finnes redan en ganska rik litteratur på en mängd olika språk. Men så mycket vilja vi dock betona, att, fastän man numera kan med järnväg snabbt och bekvämt nå den världsbekanta platsen, så kan det dock medföra ej så liten valuta både för ens verkliga vetande om fäderneslandet och för ens natursinne att någon gång göra resan dit med tillhjälp af *de »gamla, hederliga» färdsätten.*

—*n*—*n*—

